ЩОДО ПИТАНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ОБ’ЄКТА ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Студент освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за спеціальністю «Правознавство» НАВС Мартич А.С.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії держави та права НАВС Свиридюк Н.П.

Ключовим питанням економічної ' політики держави є питання економічної влади, господарсько-правового регулювання процесів її концентрації, оптимізації її розподілу і балансування в економічній системі між суб’єктами, що одноособово або сукупно представляють основні елементи такої системи. Оптимізація розподілу публічної ' та приватних видів економічної влади має результативно полягати в забезпеченні економічного народовладдя, народного економічного суверенітету, а отже - й забезпеченні належного рівня захисту прав людини. Зазначені проблеми постійно мають бути у фокусі економічної політики держави.

У вітчизняній науці проводилися дослідження щодо державної правової, соціальної, гендерної, інформаційної, культурної, муніципальної, воєнної політик тощо. Однак, за винятком окремих публікацій, кандидатських дисертацій, наукових пошуків економістів, а також статей окремих дослідників, комплексних досліджень процесів становлення,

розвитку та здійснення державної економічної політики з позицій юридичної науки фактично немає.

Отже, актуалізується необхідність фундаментального наукового аналізу державної економічної політики, дослідження вітчизняного й зарубіжного досвіду її розробки й впровадження, узагальнення відповідних науково-теоретичних надбань, що насамперед, сприятиме вивченню особливостей складної динаміки державної економічної стратегії, допоможе зрозуміти основні закономірності й механізми її реалізації в сучасній Україні та спрогнозувати напрями й форми її розвитку, виявити найбільш оптимальні її форми для забезпечення основних прав та свобод людини.

Економічна політика - це свідома, цілеспрямована діяльність державних органів, політичних партій та суспільних організацій в економічній сфері, що здійснюється в інтересах суспільства. Для виконання цих основоположних цілей економічна політика діє в декількох напрямах: створює саму інфраструктуру і середовище економічної діяльності; формує інституційну структуру, що забезпечує основні норми і правила економічної діяльності; створює сприятливе соціальне середовище; розробляє і реалізує певну економічну політику, покликану, наприклад, визначати пріоритетні напрями економічного розвитку; здійснює власну економічну діяльність як активного суб'єкта економічної політики; встановлює державне замовлення і здійснює державні закупівлі.

Як свідчить світовий досвід, державна політика у сфері економіки має формуватися і реалізуватися на основі дотримання таких принципів: конституційність та законність; забезпечення цілісності та єдності економічного простору на всій території держави, її грошово-кредитної, податкової, митної, бюджетної та інших систем; єдність цілей, напрямів, завдань і механізмів реалізації державної економічної політики; комплексний підхід до реалізації державної економічної політики; взаємодія і співробітництво органів державної влади й суб'єктів економічної системи суспільства в

процесі реалізації державної економічної політики; наступність державної економічної політики на різних етапах її здійснення; максимальна наближеність надання послуг до рівня їх споживання на основі розподілу повноважень між рівнями публічної влади; всебічна підтримка та гарантування прав суб'єктів економічної системи суспільства з боку держави; стимулювання тісного співробітництва між органами державної влади та суб'єктами економічної системи суспільства у розробленні та реалізації заходів щодо економічного розвитку; невтручання або обмежене втручання (як правило, на основі закону) органів державної влади в господарську діяльність суб'єктів економічної системи суспільства тощо.

Означені принципи дають змогу визначити основні елементи, складові державної економічної політики, тобто: формування нормативного простору, у якому були б ретельно обмірковані, законодавчо закріплені цілі, завдання, компетенція, повноваження, межі відання державних органів та їхніх посадових осіб, а також економічні потреби, інтереси і нормативи, що сприяли б ефективній, гармонійній взаємодії системи відносин «держава - суспільство - економіка - право»; процес реалізації державної економічної політики, втілення її в життя, тобто практична державна економічна політика.

Загалом, в умовах суттєвого зростання ролі ринкових механізмів, акумуляції резервів підприємливості як через розширення сфери індивідуального та малого підприємництва, так і через активне залучення працівників в інтереси підприємств, з'являються нові стимули підвищення ефективності та громадського тонусу, зменшуються зони утриманства і соціального паразитизму. Лібералізація економічних відносин, опора на особистісні сили і творчий потенціал індивіда висувають на передній план «людини економічної» (підприємця, бізнесмена), який у такій його якості і виступає одним з основних суб'єктів ринку, що розвивається (праці, товарів, капіталу та ін.).

Отже, слід зазначити, що реалізація мети економічної політики можлива за умов забезпечення основних прав населення, економічної безпеки людей, наявності плюралізму відносин власності, зваженої соціальної політики держави. Основною метою економічної політики держави є стабільне економічне зростання, постійний розвиток інноваційної сфери, стабільність та збалансованість державного бюджету. При цьому, економічні права та свободи мають розглядатися як правова основа економічної організації суспільства. Але сучасні міжнародні економічні тенденції свідчать, що забезпечити належний рівень збалансованості у зазначених напрямах державного розвитку не вдається реалізувати у повному обсязі навіть найрозвинутішим країнам світу. А це, у свою чергу, актуалізує проблематику забезпечення необхідної рівноваги між інтересами суспільства та окремих громадян, побудови ефективної системи їх взаємодії та гармонійного розвитку.